XI. évfolyam. Márczius 1. 3. szám.

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendők:
Kolozsvár, Bástya-utcza, 9. szám.
Reclamatiok-, hirdetésekre vonatkozó megkeresések *Weder* József főtitkárhoz intezendők (Hosszu-utcza 22.), a pénzküldemények: *Biró* Gyula egyleti pénztárnokhoz intézendők Kolozsvárt (Trencsin-tér 13. szám).

Rendes tagok 2 frt (4 korona), köri tagok 1 frt (2 korona) tagsági díjért a „Méhészeti Közlöny“-t is kapják.
Hirdetés díja: garmond soronként 8 kr. (16 fillér). Egy egész oldal: 3 frt (6 korona). Fél oldal: 1 frt 50 kr. (3 korona). Egyleti tagok, éves és féléves hirdetők 30% leengedésben részesülnek.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

Föl Budapetre!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Egyletünk kiállitást rendező bizottsága átérezve a májusban Budapesten megnyiló nagy nemzeti ünnep, valamint az augusztusban megtartandó országos méhészeti kongressus fontosságát: minden lehetőt elkövetett arranézve, hogy a méhésztársak minél nagyobb számban jelenhessenek meg ott, a hol a nemzet gyülekezése lesz s minéltöbben résztvehessenek abban a tanácskozásban, mely hivatva lesz, hogy igenfontos méhészeti kérdésekben határozzon.

Ki ne vágynék oda, a hol a nemzet szive lüktetni fog s a hol egy nemzetnek ezer éves szorgalmas munkásságával elért kulturája lesz bemutatva?

Arra törekedtünk, hogy teljesedhessék a vágya annak is, a kinek a sors szükösen mérte ki az anyagi javakat.

A kiállitást rendező bizottság nyomatékos indokolását odafönn meghallgatták és megadták a módot arra, hogy a szükösebb anyagi viszonyok között levő méhész-egyleti tagok is megjelenhessenek ott, a hova minden igaz hazafi szive vágyik.

Az országos méhész kongresszust előkészitő bizottság egyebek mellett arra is kiterjesztette figyelmét, hogy a kövésbé jó anyagi viszonyok között élő méhésztársak is résztvehessenek a kongresz-

szusban. Gondoskodott olcsó szállásokról, sikerült kieszközölnie, hogy a kongresszus tagjai mérsékelt vasuti jegy mellett utazhatnak, még pedig: I. kocsiosztályban 2-od osztályu, II. kocsiosztályban 3-ad osztályu és III. kocsiosztályban fél 2-od osztályu jegygyel; kieszközölte továbbá, hogy a kiállitási jegyet is kegyezményes árban kapják, a mennyiben 5 drb belépti jegyet 2 frt 50 kr. rendes ár helyett 1 forintért fognak kapni.

Felterjesztésünk folytán, Borszéky Soma min. osztálytanácsos, egyesületünk tagja és a magyar méhészet ügyének lelkes apostolától kaptuk előterjesztésünkre a következő választ:

Elszállásolási tudnivalók!

A Budapest fő- és székváros hatósága által berendezett *elszállásolási irodára* nézve.

Az *„Erdélyrészi Méhészegylet kiállitási bizottságának“* kérelmére, az egyleti tagok elszállásolásáról a fővárosi hatóság »elszállásolási irodája« gondoskodik. (Budapesten IV. Rózsatér 7. szám.)

Ezen központi *elszállásolási irodának közvetitése* nemcsak a méhészegyleti tagok személyes jelentkezése, hanem levelezés útján, közvetlenül is igénybe vehető.

A budapesti keleti pályaudvarban és a nyugati pályaudvarban is fog ezen elszállásolási iroda *fiók-irodát* tartani, itt azonban csak a személyesen megjelenő tagok, a megérkezés idejében nyerhetnek lakást.

Azon méhészegyleti tag, a ki a fővárosi hatóság elszállásolási irodáját óhajtja igénybe venni, forduljon irásban, közvetlenül ezen központi elszállásolási irodához, Budapest, Rózsatér 7. szám; az e czélra és mellékletképen ide csatolt megrendelési lapot* megfelelően kitöltve, jelölje meg pontosan nevét, foglalkozását, tartózkodási helyét, az utolsó postaállomást és irja be ezen nyomtatványba, hogy mekkora bér fizetése mellett milyen lakásra van szüksége, hogy ennek alapján neki a lakás utalványa előre megküldhető legyen.

Ilyen megrendelés költsége 30 kr.-ban állapittatott meg, melyből 20 kr. a válaszképen megküldendő utalványra és 10 kr. levél-

* A megrendelési lapot külön mellékletként csaloljuk lapunkhoz (*Szerk.*)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

dijra van számitva. Ezen 30 krt postabélyegekben, vagy postautalványnyal kell beküldeni.

Minden ilyen irásbeli megrendelésre a budapesti hatósági elszállásolási iroda az *„utalványt“* azonnal megküldi; de viszont minden megrendelő tartozik az ide csatolt nyilatkozatot két tanu előtt aláirni, melyben arra kötelezi magát, hogy a lefoglalt lakás bérét még azon esetben is meg fogja fizetni, ha a kitűzött napokon a kiutalványozott lakást igénybe nem vehetné.

A megrendelést egy nehány nappal korábban kell ugyan megtenni; de semmi esetre sem kivánatos azt hónapokkal az előtt megtenni, mert ezzel a nyilvántartás szükségtelenül megnehezittetnék.

A szobák ára a szerint változik, a miként valaki diszesebb berendezést, vagy több fekvő helyet óhajt lefoglalni.

Szobák kaphatók lesznek: szállodákban, magánházakban és a fővárosi iskoláknak e czélra átalakitott helyiségeiben.

A naponkénti árak **50** kr.-tól fölfelé, a megrendelési igényeknek megfelelő arányban emelkednek. Kaphatók: egy, két, vagy több fekvő helylyel berendezett szobák; sőt a méhészegyleti tagok *tömeges elszállásolása* is megrendelhető, mely czélra nagyobb termekben, a fülke rendszer szerint berendezendő egyes ágyhelyek is lefoglalhatók.

ELTE Könyvtár / Central University Library Cluj

A kiállitási tárgyak beszállitása és csomagolása.

(Tájékoztatás.)

A kiállitási tárgyak *f. évi márczius 15. és április 15-ike közötti* időben szállitandók a kiállitás területére.

Ehhez képest oly időben adandók át az illető szállitási vállalatnak (vasút, hajózás), hogy a mondott határidőn belől érkezzenek Budapestre.

Hosszabb rendezkedést, szerelést, alapozást, felállitást igénylő tárgyak, vagy ezekhez tartozó anyagok beszállitása már február hó 1-én megkezdhető.

A tárgyak csomagolása nagy gonddal, megfelelő csomagolási mód és szilárd anyag alkalmazásával eszközlendő.

Lehetőséghezképest erős faládák használandók, melyek fedele csavarszegekkel zárandó le.

Egy csomagba, vagy ládába csak egy kiállitónak egy csoportba tartozó tárgyai helyezhetők el.

Kivételt képeznek a gyüjteményes kiállitások tárgyai.

Minden ládába, csomagba 2 árújegyzék teendő. A ládáknál az árújegyzék a ládafödél belső részére szegezendő. A jegyzékelésre az igazgatóság által beküldött nyomtatvány használata kötelező.

Be nem csomagolható avagy csomagolás nélkül beszállitott tárgyak árjegyzékei postán küldetnek be az igazgatóságnak.

A csomag oldalán, a ládák oldalán és födelén ragczédulák alkalmazandók.

A ragczédulákat a kellő számban a kiállitás igazgatósága szolgáltatja. A ragczédulák alkalmazása feltétlenül kötelező.

A ragczédulán kiteendő a kiállitó neve, a feladási állomás, a csomagok darab- és sorszáma.

A ragczédulák megóvására a ládák léczekkel szegezendők körül.

A kiállitási tárgyak elszállitása a kiállitás igazgatóságával levélben közlendő. Ez értesitésben előadandó, mely állomáson és mely napon adattak fel a tárgyak.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A vasúton, hajóval beszállitott tárgyak a rendes fuvarlevelekkel adandók fel.

A fuvarlevél mellé semmiféle igazolvány nem kell. Elég, ha a fuvarlevélben a tárgyak »kiállitási tárgyaknak« minősittetnek és »Budapest-Kiállitás« állomásra czimeztetnek.

A tárgyak gyorsárúként is feladhatók, de postán is küldhetők.

A küldemény vitelbére a feladási állomáson azon időleges díjszabás díjtételei alapján egyenlitendő ki, melyet a m. kir. államvasutak az összes érdekelt vasutak és hajózási vállalatokkal egyetértőleg a kiállitásra rendelt és onnét visszaküldendő tárgyakra vonatkozólag kibocsátottak és mely minden vasuti és hajózási állomáson betekinthető.

A díjtáblázatok tételeiben a kezelési illeték, a törvényes szállitási adó, az esetleges hidvám, pótilleték is már bennfoglaltatik.

A »Budapest-Kiállitás« állomásra feladott kiállitási tárgyak után Budapest fő- és székvárosa kövezetvámdíjat nem szed.

Bérmentetlenül vagy utánvétellel terhelve kiállitási tárgyak egyáltalán nem adhatók fel.

A fuvarlevélen szállitási értéknek bevallása nincsen megengedve. Útirányt előirni nem szabad.

A postán továbbitott küldemények után a rendes postaszállitási díjak lesznek fizetendők.

A »Budapest-Kiállitás« állomásra érkezett tárgyakat a kiállitás szállitója továbbitja rendeltetési helyükre, az illető csarnokba. A szállitmányozásért a kiállitás országos bizottságának elnöke által jóváhagyott díjszabás alapján felszámitott költségeket a kiállitás igazgatósága fizeti ki a szállitónak és a költséggel megterheli a kiállitó számláját.

Az igazgatóság azonnal értesiti a kiállitót tárgyainak beérkezéséről

Ezen ügyre vonatkozó további felvilágositásokkal a kiállitás kerületi és helyi bizottságai, nemkülönben a kiállitás igazgatósága készséggel szolgál.

Minden kiállitónak fontos érdeke, hogy tárgyai minél előbb, de a kitüzött határidőben okvetlen beérkezzenek, mert csak igy biztosithatja az idejében való installatiot, a rendes átvételt és kezelést.

Budapesten, 1896. január hó 21-én.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az ezredéves országos kiállitás igazgatósága.

Mesterséges méhlegelők.

Közelg a várva várt tavasz, várjuk a természet ujraébredését, a növények megifjodását s ez alkalmat megragadva, tisztelt méhésztársaimat oly »valamire« figyelmeztetem, a mitől tulajdonképen a méhészkedés eredménye függ; ez a valami pedig a méhlegelő. A természettől oly gazdagon megáldott hazánkban nagyon sok oly vidék van, hol a természetadta növények virágjai dúsan eltartják méheinket. Itt vannak a tavaszi gyümölcsfák, majd az akácz, hárs stb., őszszel meg a hajdina, nem is tekintve a kereskedelmi növényeket, mint a milyenek a repcze, mák stb., szóval bővében vagyunk.

Vannak azonban oly vidékek is, a hol kizárólagosan csak tavaszi, nyári vagy őszi hordás van; itt azután azon kell lennie az élelmes méhésznek, hogy méhlegelőt teremtsen kedveseinek úgy,

azon módon, a hogy kitelik tőle. A ki a méhészet mellett gazdálkodással is foglalkozik, az könnyen segithet magán, annál is inkább, mivel a mézelő növények nemcsak tetemes, gazdag hordást biztositanak, hanem jelentékeny takarmányt is szolgáltatnak, tehát kétfelől is használnak. Ez volna a méhlegelő szaporitásának egyik módja.

De továbbá elő kellene azt segiteni alkalmas fák, cserjék ültetése által is, a mire most kezdődik a legalkalmasabb idő.

E jelen sorokban azon utakat akarom megmutatni, melyeken haladva, még azon méhész is gondoskodhatik alkalmas méhlegelőkről, a kinek nem állanak nagy területek rendelkezésére. Mindenekelőtt előre bocsájtom, hogy kerti virágokból, dísznövényekből méhlegelőt soha sem hozhatunk létre; megesik ugyan, hogy egy-egy torkoskodó méhecske azokra is rászáll, de hordást absolute nem adnak. Beszámitható hordást csak ott várhatunk, hol egy, a mézelésre alkalmas növény nagyobb területen *tömegesen* fordul elő. S hogy ezen kitüzött czélt elérhessük, egy kis fáradságot, utánajárást nem szabad sajnálnunk, e kis fáradság dús kamatot hozand.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Egyik főmézelő hazai növény a tisztes fű (Stachis recta), mely különösen Magyarország déli részein, aratás után, rendkivül nagy mennyiségben található és *meseszerüen mézel*. Méze tiszta fehér, jó zamatu és bátran lehet mondani, hogy közvetlen az ákácz-méz után következik.

A tisztes fű az ajakosak közé tartozik, alacsony növény s nyártól késő őszig folyton virágzik. Aratás után a tarlón található, igy esetleg gabona közé elvetve, nem okoz semmi kárt; de mézelő haszna mellett igen kedves legelő a lábas jószágnak is. A tisztes fű fekete, televényes földben igen szépen diszlik; de sárga agyagos talajban is láttam már diszleni, s a méhek mindenütt nagyon látogatják. E növényt magnyerés czéljából kora tavaszszal egy kerti ágyba kellene vetni, jövőre pedig alkalmas helyeken a nyert magot, séta alkalmával, itt is, ott is egy keveset, mert úgyis el fog szaporodni, kell elhinteni.

Házi kertemben 2 éve csupán kisérletnek egyetlen egy növényt hagytam s tavaly már körülbelől 3□ ölnyi területen a legszebb plánták fejlődtek; igy lehetne igen könnyü módon igenczélszerü méhlegelőt teremteni.

Egy másik, szintén ily czélra alkalmas növény a kigyó szisz (Echium plantagineum) és a kerti borágó (Borago officinalis), melyek szintén igen hálásak. Az előbbit bizonyára mindenki ismeri, utak szélén mindenütt található, a másik meg egy szép kék virágu, folyton virágzó növény, s a méhek mindkettőt szüntelen látogatják. Ha ezt pl. a kertben nagyobb területen vetnők el, nem kellene más, mint virágzás után visszavágni, mire virágjai ujra fognak fejlődni. Ugy ezek, mint az első, egyszer valahol elvetve, folyton tovább szaporodik.

Ilyen mézelő növény továbbá a »Phacelia tanaceti-folia», mely Amerikából hozatott be és nagyon mézel. Sok vidéken tettek már kisérletet vele s mindenütt a legszebb eredményt érték el. Földbirtokosok bükkönynyel vegyesen vetik s mint takarmányt használják. A Phaceliát czélszerü tavaszszal here közt is vetni, mivel a herének nem árt, azt nem nyomja el és máskülönben is, mint gyorsan fejlődő növény, a herének csakhamar helyet enged, mely ugyis az árnyékot szereti. Ha márcziustól juniusig többször vetjük, úgy a méheknek egész évre biztos hordást teremthetünk.

Az előbbiekhez hasonlóképen vetve, önmagától is szaporodik.

A Phacelia mellett méltó helyet foglal a bibor here (Trifolium incomatum), mely szintén Amerikából származik és a külföldi méhészek teljes elismerését vívta ki; szintén kitünő takarmányt szolgáltat és homokos földdel is beéri.

E két utóbbi növény valóban megérdemelné, hogy hazánk méhészei is kisérleteket tegyenek velök, mert csak akkor várhatunk a méhektől hasznot, ha mi is oda iparkodunk hatni, hogy a méhlegelő tőlünk kitelhető módon minden tekintetben gyarapodjék.

Gallovich István,
a „Széttekintő Méhész“ szerkesztője.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Több röpnyilás egy kaptáron.

A régi elnevezés hivei meg fogják bocsájtani, hogy e közlemény czimében nem követem. A *röplyukat* nem tartom helyes elnevezésnek; a *röpülő lyukat* még kevésbé; mert az a nyilás, a melyet a kasra, kaptárra alkalmazunk a méhek közlekedése czéljából, nem *lyuk* és még kevésbé olyan *lyuk*, a melyik *röpül*.

E rövid megjegyzés után áttérek arra a kérdésre, hogy helyes-e, avagy szükséges-e a kaptárokat több röpnyilással látni el?

Ez a kérdés egykor a magyar szaklapokban is megbeszélés tárgya volt. Többen védelmezték, de voltak ellenesei is. De talán idő előtt napirendre tértek a kérdés felett.

A külföldi szakközlönyök még mindig felszinen tartják e kérdést s legutóbb az »Ill. B. Zt.«-ban I. M. *Roth*, ösmert nevü méhész emel szót a több röpnyilás védelmére. Szerinte helyes és előnyös, ha a költő-kamrába vezető nyiláson kivül még a mézkamrát is ellátjuk olyannal.

A két nyilás védelmére felhozott argumentumok általában egyezők és a következőkben összpontosulnak: 1. Jó hordás idején a könnyebb közlekedés könyiti a méh-forgalmat is. 2. Meleg időben megtörténhetik a kivánatos légcsere, mi nemcsak a népnek válik előnyére, de befolyásolja a sejtekbe hordott méz gyorsabb besűrödését is. 3. Szükség esetén anyanevelésre lehet használni a mézkamrát, a mi arra a czélra igenalkalmas. 4. A mézkamra legalkalmasabb hely az anyanevelés kitelelésére, minthogy a költő-kamrában eltelelt család melegiti a mézkamrát. 5. A mézkamrában nevelt, avagy oda helyezett anyanevelléssel bármikor anyásithatunk, mert a két család egy szagu s igy, az elválasztó-deszka eltávolitásával az anyásitás, az anya legkisebb veszélyeztetése nélkül végbemegy s e mellett minden időben, gyorsan eszközölhetjük.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

E sorok irója is hive a két röpnyilás rendszernek; de csak szakértő kezekben, *kellő óvatosság mellett* alkalmazva lehet előnyös. A felső röpnyilás csak a főhordás idején tartandó nyitva (kivévén azt az esetet, ha anyanevelésre van felhasználva a mézkamra), különben a rabló méhek megtámadhatják a kaptárt s legkönnyebben czélt érnek a mézkamránál, a honnan a méhek egy része a főhordás után lehuzódik. E mellett még arra is figyelnie kell a méhésznek, hogy főhordás idején, ha a közbejött rosz időjárás miatt szünetel a mézelés, a mézkamra röpnyilását azonnal szükitse meg s ilyenkor a pergetést szüntesse be, a rablás kikerülése czéljából, de azért is szükséges a röpnyilás szükitése, mert a bár csak rövidebb ideig tartó hideg időben (mire különösen a magasabban fekvő vidékeken gyakran van példa), a két röpnyilás következtében támadt nagyobb légcsere következtében a fiasitás is ki lehet téve a meghülés veszélyének.

Arra a kérdésre, hogy a mézkamrában hova alkalmazzuk a röpnyilást? tapasztalatom alapján azt felelhetem, hogy a mézkamra elválasztó-deszka felületével egy vonalban.

Simay L Tivadar.

A rablásról.

A »M. Közlöny« hasábjain már több helyes utasitás jelent meg arranézve, hogy miként akadályozhatjuk meg a méhesben a rablást és miként segithetünk a bajon, ha már az megvan?

Nem akarom ismételni a már többször elmondottakat; de szükségesnek tartom némely, e tárgyban tett tapasztalomat közzétenni.

Tapasztalati tény, hogy az erős és rendben levő családokat csak a legritkább esetben támadják meg a rablók és leginkább abban az esetben, ha a rabló és rablott család egy szagu, vagy ha a nép nem födi a lépeket.

Az előbbi esetnél, egy alkalommal kitünő szolgálatot tett a mosusz (pézsma). A rablott családot eltávolitottam a méhesből, pinczébe vittem és egy fél szemernyi mosuszt tettem a kaptár aljára. Reggelre az egész család mosusz szagu lett és a rablókat könnyen felösmerve, erélyesen visszaüzték, ugy, hogy megszünt a rablás.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Egy más alkalommal a megtámadott családot helyén hagyva, a röpnyilás elzárása mellett ujból rendeztem. Csak annyi keretet hagytam a kaptárban, a mennyit a nép telyesen födött. Valamennyi mézes lépet a felső sorba helyeztem, és a röpnyilás mellé akasztottam egy fiasitásos lépet. E mivelet végeztével megnyitottam a röpnyilást. Örömmel tapasztaltam, hogy a támadás estére megszünt, minek okát csak abban kereshetjük, hogy a röpnyilás mögé helyezett fiasitásos lépet tömötten lepték el a méhek s azok sorakoztak a támadók ellen.

Még azt is tapasztaltam, hogy akkor, mikor nagyobb a légnyomás: hajlandóbbak a méhek a rablásra. Ilyenkor tehát nagyobb figyelemmel legyen a méhész, de mindenkor meg kell tartani a szabályt, hogy nappal ne étessünk, mézet vagy mézes lépet ne hagyjunk szabadon, a hol a méhek hozzáférhetnek.

K. D.

Két méhcsalád és egy közös mézkamra.

A »M. K.« januári számában van ismertetve és különböző módon kommentálva ez a sajátságos tünet a méhek életében. Alfonsus szerint ez az eset Dánia méheseiben gyakori.

Nem lesz minden érdekesség nélkül tudnunk, hogy Észak-Amerikában, ahol Langstroth-féle kaptárakkal méhészkednek, hogy oldották meg a kérdést. J. A. Golden a következőleg irja le eljárását az Am. Bee Journal ez idei 5-ik számában.

Kaptárja fészkét (mely 14 hüvelyk belső méretü, 1 anyahüvelyk = 25·39977 mm.) ketté osztja s a választó közfalra alól 6 hüyelyk átmérőjü kerek lyukat vág s ezt sürü sodronyhálóval zárja el. Ezen át a két család egyszaguvá lesz. A 2 röplyuk a kaptár két ellenkező oldalán van. Ezt a két fészket rendes úton benépesiti, pl. két rajjal s két-három nap mulva fölbocsátja mindkettőt a mézkamrába. Igy is teleli be őket s mint irja, eddigelő (január 7 ig) 2° Fahr (0° Fahr = 17·78 C.) hideg időben nagyon jól tartják magok

Ily módon mindkét család felényi helyre lévén összeszoritva, az anya a rendelkezésére álló sejteket mindig bepetézi. Mivel ennek következtében a fészekben nem raktározhatnak mézet s mert a méztérben hely e czélra elég van, sokkal több mézet gyüjtenek, mint az egy anyás családok s nem igen rajzanak.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„A mézbesürités kérdéséhez.“

E czim alatt egy hegyes tollal, de tompa emlékezettel irt czikk jelent meg a »Méhészeti Közlöny«-nek tegnap vett f. é. 2-ik számában, mely derült égből megeredt zápor módjára lepett meg, nem a Méh. Közl.-ben eddig szokatlan hangjával, sem pedig nekem ellentmondó tartalmával, hanem, mert oly férfiu nevét találtam a czikk alatt, a kire, mint szaktanura, munkámban is hivatkozom, annak, a ma már nem csupán általam vallott nézetnek igazolására, hogy a méz elpárolgás útján, a kaptárban sürüsödik be.

Kétszer is megnéztem, nem csalódom-e? de a Méhészeti lapokban egy évtized előtt közöttünk lefolyt éles vitákból előttem már ismeretes hang és stylus is a mellett tanuskodott, hogy nem a nyomda kóboldja üzi velem dévaj játékát.

Nosza hamar! felütöttem munkámat az illető helyen, a hol a jegyzetek sorában a többi között ezt találtam: ugyanigy báró Ambrózy Béla is, a Magyar Méh 1883. évf. 4. l.

Lehetetlen, gondoltam magamban, hogy a ki régen letette a méhészetből az érettségit (hogy minő eredménnyel, az nem ide tartozik) és már az 1870-es években mint méhészeti iró szerepelt, ily merőben ellentmondjon önmagának, hát ha tévesen hivatkoztam reá?

Felütvén azonban a »Magyar Méh« 1883. évi folyamát, a hivatkozott lapon csakugyan szóról szóra, még a styláris hibákat is megtartva, ezt találtam:

»A virágok kelyheiben találtató édes folyadék azonos a cellákban behordott mézzel, ennélfogva az a méhek gyomrában *semmiféle változáson át nem megy*, miről leginkább akkor győződhetünk meg, ha méheinket póttakarmánynyal, vagy festett czukros vizzel tartjuk, mely ép azon minőségben találjuk meg, mint a melyben a méheknek feltálaltuk, az egyetlen változás abban áll, hogy zavaros méz vagy czukros viz átlátszó tisztává válik. *A méznek feles viztartalma a kaptár belső hőfoka folytán elpárolog*, miért is a sűrüség tekintetében itt megváltozik» stb.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Irva vannak pedig ezek nem valami ephemer jelentőségü hirlapi czikkben, hanem a báró úrnak egy »Az okszerü méhészet« czimen a Magyar Méh-ben részletesebben közölt nagyobb munkája LVII. §-ban.

Ehhez az ellentmondáshoz semmi kommentárt nem füzök, sőt fel is mentem magamat minden vitatkozás alól, mert hisz a czikkiró úr ugyanazt vallja, vagy legalább vallotta még csak nemrég is, a mit én állitottam, tehát nem is lehet az valami absurdum. Vagy csakugyan az volna? Csupán három irányu megjegyzésem, illetve kérésem van. Az első a t. olvasó közönséghez.

A báró úr czikkében azt mondja, hogy az általam proponált kisérlet »páratlan a maga nemében.«

* Nehogy pedig valaki kételkedjék a dologban, tisztelettel kérem a t. szerkesztőséget, méltóztassék ezt a Magyar méh eredeti szövegével összehasonlitani s az idézet helyességét itt hitelesiteni.

Az idézett rész, a „Magyar Méh“ 1883. évfolyama 1. szában „Okszerü méhészet“ czim alatt Br. Ambrózy Béla neve alatt megjelent czikkből szóról-szóra van idézve (4. lap, 3. bekezdés). (*Szerk.*)

Ezt, — kérem tisztelettel — ne méltóztassanak komolyan venni, mert e kisérletet megtették már igen sokan, én magam is, legujabban pedig Schönfeld, a német birodalomnak Dzierzon után legnagyobb méhismerője.

Szándékom volt e kisérletet részletesen ismertető 3 lapnyi czikket a Bienenzeitungból leforditani és egész terjedelmében közölni; minthogy azonban »A méh és világa« 2-ik kötetének sajtó alá rendezésével el vagyok foglalva, legyen ezuttal elegendő azt csak eredményében röviden közöluöm.

Az eredmény pedig az volt, hogy dr. Planta — a ki a méz vegyi vizsgálatát foganatositotta — a méhek elől sodronyszövettel védett mézben 8 nap mulva csak 2·70% vizzel talált többet, mint abban, a melyhez ez idő alatt szabadon hozzáférhettek, sőt a melyet talán át is helyeztek a méhek.

E különbséget pedig oly csekélyesnek és oly természetes okokból magyarázhatónak találja a tudós tanár, hogy azzal rekeszti be az általa és Schönfeld által aláirt czikket, hogy nézete szerint a méz csakugyan elpárolgás útján sürüsődik be.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Hogy erről a czikkiró úr nem vett tudomást, vagy talán ezt is elfelejtette, — arról én természetesen nem tehetek. Második kérésem az erdélyrészi méhészegylethez intézve az, hogy ha az egyesület méheivel csakugyan nem sikerülne az általam proponált kisérlet, sziveskedjék a báró úr alázatos kéréséhez képest az ő banátusi méheiből nehány családot hozatni; ezekkel okvetetlenül sikerülni fog az, mert, legalább én, sehogy sem tudom magammal elhitetni, hogy egy, másokat tanitó méhészeti iró, 1883-ig, vagyis addig, a mig nagyban űzte a méhészetet, következetesen abban a tévedésben lehetett volna, hogy a méz elpárolgás útján sürüsödik be és csak akkor győződött meg az ellenkezőről, midőn más nemü elfoglaltságai miatt ugyszólván fel is hagyott a méhészettel.

Befejezésül a czikkiró úrhoz is nehány szót. Munkámban ugyan már legalább 16 éve ugy van tárgyalva a mézképződés, hogy besürüdése elpárolgás útján történik; minthogy azonban a czikkiró

* L. B. Z. 1892 39—42. l.

Ha időm engedi azonban, mégis leforditom a czikket és beküldöm a Méh. Közlönynek, hadd okuljon belőle Péter is, Pál is, — akarom mondani János is, Samu is.

úr jóval megelőzött annak nyilvánosságra hozatalával: szerénységem tiltja, hogy rám pazarolt megtisztelő elismeréseit elfogadjam, tisztelettel kérem tehát, méltóztassék azokat, az őt megillető prioritás alapján önmagának revindicalni.

A mi engemet illet: nem tulajdonitva semmi fontosságot czikkíró úr váltakozó nézeteinek, továbbra is föntartom meggyőződésemet, abban a biztos reményben, hogy ez a most nálunk oly hevesen oppugnált nézet előbb-utóbb diadalra fog jutni.

A t. olvasó közönségre bizva annak elbirálását, hogy melyikünk huzta a rövidebbet, tisztelettel vagyok

Inám, febr. 7. 1896.

Sötér Kálmán.

A méz besüritése.

A »Méhészeti Közlöny« folyó évi 1. számában Sötér úr által felajánlott azon kivánságnak engedve, hogy a kisérlet megtörténtéig véleményemnek további bizonyitását függőben tartsam, a vitatkozást részemről végkép befejezni óhajtom.* Nemcsak azért, mert felette hosszas voltam és még hosszasan volnék kénytelen fejtegetni nézetemet, hogy minden oldalról tiszta világitásban tüntethessem olvasóim elé a S. úr nézetével szemben, a mi olvasóimra nézve felette fárasztóvá válnek, de azért is, mert az újabb tagokra nézve ez évi folytatás érthetetlen lenne.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Minthogy a méz süritésével kapcsolatosan a méhek életéből sok más kérdés tisztázása is felmerült, melyek nemcsak elméletileg, de a gyakorlati méhészetre is fontosak: elhatároztam, hogy idővel, a méhészeti lapok szerkesztőinek becses engedelmével, mint önálló czikkeket közlöm, természetesen kerülve minden személyi kérdést.**

Sötér úrnak felajánlott kisérletét, mint bizonyitékot azon módon nem fogadhatom el; azért, mert eredményében nem lenne feltétlenül csalhatatlan. A mennyiben kisérletezéssel a valószinüséget megközelitőleg czélt érhetünk, egy más kisérletet ajánlok.

* Miután egyletünk hozzájárul, hogy a vitás kérdés kisérlet alapján döntessék el és az egyleti méhtelepen ez év folyamán különböző kisérleteket fog tenni, elfogadva első sorban a Sötér Kálmán részéről ajánlott módot — a vitatkozást magunk részéről is befejezettnek nyilvánitjuk. *(Szerk.)*

** Készségesen fogunk helyet adni becses közleményének. *(Szerk.)*

Választassék ki egyetlen méhcsalád, mely népességben gazdag, fiasitása bővön van. Szedessék el összes mézkészlete a fiasitásokig. A költő-ürbe, a fiasitásokon hátul, helyeztessék 2 keret üres lép. Egy keret üres lép töltessék meg hig czukoroldattal, sodronyszövettel körülzárva, helyeztessék a mézkamarába és ugyanakkor helyeztessék oda 6 keret üres lép is a méhek által hozzáférhetőleg. Most már mind a költő-ür, mind a mézkamara ablakait a lépekig toljuk és minden lehető nyilást az ablakoknál letapasztunk, hogy teljesen légmentesek legyenek az oldalról. Csupán a költő-ür ablakánál, az aljdeszkánál, a feltoló deszkácskánál és a röpnyilásnál hagyunk szabadjárást a méheknek. A feltoló deszkácskánál azért, hogy az ajtó és ablak közötti ürből hordatjuk fel ugyanazon higságu czukorszörpet, mint a milyent megelőzőleg sodronyszövettel a mézkamrába helyeztünk. A felhordatást mindaddig folytatjuk, mig a mézkamrában minden keret meglesz a méhek által töltve. Ekkor kiszedjük a mézkamarából a kereteket és megvizsgáljuk az eredményt A sodronyszövettel elzárt keret méze fogja mutatni azt, hogy mire képes a kaptárbeli levegő a czukoroldat süritésére és mézzé változtatására; a többi keretek méze pedig bizonyitni fogja azt, hogy mire képesek a méhek mind a czukoroldat mézzé változtatásában, mind süritésében.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sötér úr ugyan nem ismeri el, hogy a méhek nemcsak mézhordók, de egyszersmind mézcsinálók is, azonban félig-meddig elismeri, hogy a nektár és czukros viz mézzé változtatásában némi részük van, hogy ezen oldalról ez alkalommal kérdés se keletkezzék: csupán csak azt vizsgáljuk meg, mennyiben járulnak a méhek és mennyiben a kaptárbeli levegő a méz süritéséhez? Ezért kisérletezésünkhez vegyünk tiszta mézet, ugyannyi, vagy akár kétannyi vizzel higitva: járjunk el vele ugy, mint fennebb el volt mondva.

Sötér úrnak ezen kisérletek ellen nem lehet kifogása, mert a sodronyszövettel ellátott méz vizének a levegő általi elpárologtatásra jóval több ideje lesz, mint a méhek által azután felhordott méz vizének. De én biztositom Sötér úrat, hogy a legutolsó nap hordott keret méze is a felül berendezett mézkamrában jóval sürübb lesz, mint a sodronyszövettel elzárt méz; azaz a méhek által hordott méz a felső mézkamrában minden keretben tökéletesen süritett méz lesz. Ha valaki egy kaptárban még tökéletesen be

nem süritett mézet akar találni, azt csak a fiasitások között, vagy azoknak közvetlen közelében találhatja, a hordó méhek általi első lerakásban. Az ajánlott kisérletezés alkalmával a vizsgálódó arról is meg fog győződni, hogy a felül berendezett mézkamrában bizony mind fiatal méhek dolgoznak. Nem is szükséges az, hogy megkülönböztetésért olasz anyának fiatalabb nemzedéke legyen a honi méheknél ugyanazon kaptárban, mert a gyakorlott méhész az egy fajtájuakban is azonnal felismeri a fiatalokat.

A sodronyszövettel elzárt keretméznek még azon előnye is meglesz a többiek felett, hogy a levegő nagyobb területen érintkezhetik vele, mig a többieket a méhek sürün lepik el és levegőnek nagy részét kizárják a méztől. Hanem azért a sodsonyszövettel elzárt méz, ha véletlen meg nem erjed és ki nem foly a sejtekből, süritetlen marad, mig a többi tökéletesen besüritve lesz.

Ezen kisérleteket nemcsak Kolozsváron, de mindenütt, minden méhész megteheti julius hó végéig. Akkor kérem t. méhésztársaimat, sziveskedjenek az eredményről a szerkesztőséget röviden értesiteni*, ki lesz szives részrehajlatlanul a többség tapasztalatait közölni.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Csiki János.

Szemle.

Bálint Sándor Dr., jeles tudósunk, lapunk belmunkatársa vállalkozott, hogy lapunk minden számában ismertetni fogja a külföldi szaklapok figyelemreméltóbb közleményeit, azokat, melyekből tanulságot vonhatnak, vagy tapasztalataikat gyarapithatják hazánk méhészei is.

Hogy a kivánt czélt elérhessük, egyletünk megrendelte a legelőkelőbb szakközlönyöket s igy bizvást remélhetjük, hogy uj rovatunk teljes mértékben ki fogja elégiteni az igényeket.

* * *

∠ Mig mi jó mézelő — de saját hibájukon kivül honi, még csak nem is talián — növényeinket elhanyagoljuk s holmi Asclepias, meg Sophora Japonica stb.-it akarunk minden áron meghonositni, addig az amerikai méhészek helyes tapintattal nem igyekeznek idegen, kétes becsü mézet adó, növényeket bevinni, hanem a páratlanul

* Magunk részéről is kérjük t. méhésztársainkat, hogy a kisérlet eredményéről annak idejében sziveskedjenek értesiteni. (*Szerk.*)

kellemes zamatu mézet adó szerény növényeket (jó nagy részök a jó takarmányt is adó »Pillangós virágúak« közé tartozik) karolják föl. Egyikét a legfontosabbnak ismerteti képben is az „*American Bee Journal*“ (36. évf. 24. lap, 1896), a Melilotus alba-t, Desr.-t, Fehér mézkerepet. Mint a közel jövő elsőrangu mézelő növényét, melynek »méze a legfinomabb, úgy zamat, mint szin és küleme tekintetében.«

Nálunk, Simonkai és Fuss adatai szerint, a fehér Melitotus elég gyakori. Közönségesen ismert sárga virágu, rokona a »Somkóró« (Melitotus officinalis Derv.). Ha a gazdák takarmánynak kezdenék használni (mert kitünő takarmánynak tartják), a méhészetnek saját hasznuk mellett, önkéntelenül is nagy segitségére volnának.

Atalantában (Ga.) deczemberben tartott internacionális kongressuson Fr. Benton a jó mézelő s egyszersmind jó takarmányt adó növényekről értekezve, a következőleg osztályozta őket: elsőrendü a Medicago sativa (kék csigacső, luczerna); másodrendü a Melilotus alba, harmadrendüek az Onobrychis sativa (varju-borsó), Trifolium hybridum (svéd lóhere), Trifolium repens (fehérvirágu lóhere), Hedysarum coronarium (koronás baltaczim) és a Trifolium incarnatum, (az angolok olasz lóherének vagy biborvörös virágu lóherének nevezik; negyedrendüek: Ornithopus sativa (ornitopusz), Vigna sinensis, Lespedesa striata, Vicia villosa; ötödrendüek: Trifolium arvense, Polygonum sachalinense, Ulex europaeus.

Viszonyaink között a három első osztály bir különösebb érdekkel ránk nézve, mint a melyek nagyobb mérvü termesztése gazdaságilag is igen jövedelmező volna minden valószinüség szerint. Frank Coverdale a svéd lóheréről azt irja, hogy mint mézelő- és takarmánynövény, nála leginkább bevált az összes ilyen nemüek között, mert nemcsak a méhek gyüjthetnek belőle bőven kitünő minőségü mézet, hanem a szarvasmarha minden más takarmánynál jobban szereti. (Am. Bee Journal 96. 3- és 5-ik szám.)

*** California, ugy látszik, nemcsak aranynyal, de mézzel is bőven megáldott ország. Prof. A. J. Cook az »American Bee Journal« ez idei első számában valóságos lelkesedés hangján ir az ottani méhészeti viszonyokról. Lehet is, mert pl. Dél-Californiában alig van az évnek néhány olyan napja, mikor egész nap fűtni kell, viszont alig néhány héten át van kellemetlen hőség. Narancs virág-

zik februártól juniusig, a földi eper egész éven át (fővirágzás ideje májustól novemberig), a szeder (hamvas, gyalog), májustól szeptemberig, a cseresznye és szilvafákkal egyidőben, czitrom az egész évad alatt, körte és alma a téli hónapokban, vagyis szeptembertől márcziusig stb. stb.

A californiai méhésznek a be-, át- és kitelelés nem okoz gondot. Rosz mézelő év átlag minden 5—6-ik, a mikor is az általános szárazság miatt még ennivalójukat is alig gyüjtik meg a méhek. Ilyen években kitünő szolgálatot tesznek a lóhere különböző fajai.

A dús virány és »mezőny« következtében előttünk szokatlanul sok családot tarthatnak aránylag kis legelőn s ezek igen sok mézet gyüjtenek. Pl. nagyobb méhesekben 200—300 s még több család is van egy telepen s minden család átlag 100—150 font mézet gyüjt évente. (Egy amerikai font körülbelől 453 grm.) Nagy bajuk az erősen lenyomott árak, a mi a méhészet szervezetlenségének következménye. Fontja 3, $4^1/_2$ cent az elsőrendü méznek.

(=) Hogy teljesen igazolatlan az a sajátságos állitás, mintha a méhek gyárak, malmok stb. közelében a nagy zaj és a föld dübörgése miatt nem tenyésznek jól, már többen bebizonyitották. Ezuttal csupán két ekklatáns példát jegyzünk ide az »American Bee Journal« ez évi januári és februári számaiból. Chippeva Fallsban (Wis.) A. Morgan-nak 50—100 családból álló telepe már 7 év óta a legjobban tartja magát, pedig 125 lábnyira van a vasuttól, holott vonatok igen sürün közlekednek éjjel-nappal. Télen sem észlelt háborgást a méheknél a vonatok okozta földrezgés, dübörgés miatt.

A következő még érdekesebb esetben E. B. Huffmannak (Homer, Minnesota állam) a méhek téli telepe 15 lábnyira van egy mellék- és 30 lábnyira egy fővonaltól, melyen félóránként közlekednek a vonatok. A vonatok elmenetele után többször megfigyelte a kasokban a méhek viselkedését, de minden a legnagyobb rendben és csendben volt. Nem vettek tudomást a nagy zaj-zakatáról.

(Igen jól illusztrálják ezek az esetek Csiki János [korondi] úrnak azon állitását, hogy a méhek értelmes, gondolkozó állatok lévén, könnyen megszokják a rájok nézve ártalmatlan zajt, lármát, habár az a talajnak, melyen kaptárjuk áll, többszöri rezgésével jár is.)

*** Az anyaméh 3000-et is petézhetik egy nap alatt, de nem mindennap. Hogyan oszlik meg a petézés egy éven át, arra nézve közöl Palestinában 1891-ben tett érdekes feljegyzéseket Ph. J. Baldensperger (a Gleaning ut. az American Bee Journal).

A család január 1-én körülbelől 10.000 tagból állott.

		Napi átlaga	Összesen
A petézés	jan. 1-től 20-ig	100	2.000
	20-tól febr. 7-ig	666	11.988
	febr. 7-től márcz. 3-ig	700	16.800
	márcz. 3-tól 18-ig	2.333	34.995
	márcz. 18-tól april 10-ig	2.600	57.200
	april 10-től május 21-ig	1.000	40.000
	május 21-től jun. 17-ig	2.111	56.997
	jun. 17-től lulius 10-ig	2.277	50.094.
	julius 10-től aug. 3-ig	1.250	30.000
	aug. 3-tól 29-ig	460	10.960
	aug. 29-től szept. 13-ig	200	4.000
	szept. 13-tól okt. 14-ig	115	3.000
	okt. 14-től nov. 11-ig	35	1.000
	nov. 11-től decz. 10-ig	28	1.000
	decz. 10-től 31-ig	0	0
	Összesen		320.034

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A szezon végén volt körülbelől 20.000 tagja a családnak. Egy napra esik (365 napot véve egy évre) 76 pete, vagy a mézelő idényt véve tekintetbe, márczius 3-tól auguszt. 3-ig 1.760 tojás. A család nem rajzott s az évad végén szinte akkora volt, mint kezdetén, tehát háromszázezer méh kelt ki s pusztult el. 180 font mézet adott.

Hogyan és hány fokig lehet a mézet hevitni zamatja veszélyeztetése nélkül? R. L. Taylor saját szerkezetü edényben, vizfürdőben melegitette a mézet. A jegeczes mézzel telt lépet rakta az edénybe s lassan 145° Fahr. (62·78° C.) való hevités után a méz nagy része folyékonynyá vált, a viasz is kezdett olvadni, próbát véve belőle, tovább hevitette 165 Fahr. (73·89° C.) a mikor ugy a méz, mint a viasz megolvadt, ebből is tett félre próbát, ugyszintén 180° Fahr. (82·22° C.) és 200° Fahr. (93·23° C.) hevitéskor is. Az első próbán nem észlelt semmi változást sem szin, sem zamat-

ban, ez és a következő (165°-ra hevitett) között nem nagy a különbség. 165 Fahr. felül gyorsan romlik ugy szine, mint zamata (American Bee Journal. Vol. 36, p. 36—37.)

A méhészet Szerbiában. A méhészet és gyümölcsészet érdekeinek előmozditására társulat alakult. Telepjök mintegy 200 Dzierzon-kaptárból áll. Darabja 2 dollár 25 cent. (1 dollár=2 frt 36 kr.) A méh az Apis mellifica egy fajtája; valamivel karcsubb a törzsalaknál és szokatlanul szelid. Az Apis ligustica eddigelő nem vált be. A kipergetett mézet Ausztriából szállitott üvegekben ($^1/_2$, 1 és 2 fontos) bocsátják áruba. Egy font méz ára körülbelől 17 cent (1 cent=$2^1/_3$ kr.). A viasznak fontja körülbelől 30 cent.

Szerbiában eddigelő számbavehető műméhészet nem volt. A parasztok sárral tapasztott vessző- és szalmakasokban méhészkednek. A társulat czélja a méhészkedő parasztokat olcsó Dzierzonféle és átmeneti szalmakaptárral ellátni.

Méhészeti törvény megalkotásán is dolgoznak már (American Bee Journal 1896. p. 41.).

* * *

A német, osztrák és magyar méhészek XL. vándorgyüléséből.

F. W. Vogel a mézelő méh fajtáinak eredetét fejtegette.

Az Európában, Afrikában és Ázsiában (Keleti India és a Szunda szigetek kivételével) előjövő mézelő méhek mind egy és ugyanazon fajhoz (Apis mellifica tartoznak. A keresztezési kisérletek, pl. az Apis dorsataval nem vezettek tényleges eredményre.

Rassz (fajta) alatt előadó egy fajnak mindazon egyéneit érti, melyek egymással utódokat képesek létrehozni, de a typustól (törzsalak) jellegző tulajdonságokban (nagyság, szin stb.) különböznek és ezen saját jellegeiket mindaddig megtartják, mig csak egymás között szaporodnak tovább.

A mézelő méh törzsalakjának a német méhet (Apis nordica) tartja. Rassznak az egyptomit, a ciprusit és italiait.

A különböző fajtáknál fölsorolt jellegző tulajdonságok, mint szelidség, ingerlékenység, rajzási hajlam stb. nem állandó jellegek, mert más és más környezetben (más és másféle minőségü vidékeken) gyorsan változnak. Be van bizonyitva, pl. hogy a németek Heidebiene-jenek hires rajzási hajlandósága is megváltozik, ha a honitól eltérő jellegü vidékre viszik.

BGH Cluj / Central University Library Cluj

Megemliti az egyptomi méhvel végzett keresztezési és meghonositási kisérleteket, melyekből azt következteti, hogy ez elsőrendü rasszok: német méh és egyptomi méh már történelem előtti időkben léteztek. A történelmi idők kezdetén azonban már a most létező fajták mind megvoltak.

Weygandt arról értekezett, hogy ellenőrizhetjük a királynő párosodását, bizonyos, kiválasztott herékkel. E czélra a Köhler eljárását ajánlja. Tartsuk anyanevelőben a kiválasztott királynőt és heréket a pinczében s délután 5 órakor (mikor a szabadban lévő családok heréi már nem járnak) bocsássuk őket útjokra. A királynő a legtöbb esetben a közösülési jegygyel tér vissza. Az amerikaiak e czélra való igen nagy, tágas helyiségekben bocsátják ki a kiválasztott királynőt és heréket. (L'Apicoltore, Milano, Anno 29. p. 13—14.)

A méhesből.

Márcziusban már a méhesben is fontos teendői vannak a méhésznek. Ebben a hóban elmulasztott teendő pótolhatatlan hátrányokkal járhat, esetleg egyes méhcsaládok pusztulását eredményezheti.

ELKU Eötvös Loránd University Library Budapest

Márcziusban rendesen megtörténik a tisztulási kiröpülés s ezzel a családok hozzá is látnak háztartásuk rendezéséhez, tisztogatáshoz s a melyik család rendben van: abban a fiasitás is, megfelelő arányban előre halad.

Első teendője a méhésznek, hogy verőfényes napon figyelemmel kisérje családjait. A melyik családnál nincs előjáték: ott bizonyosra vehetjük, hogy valami baj van. Az ilyen családok átvizsgálását nem kell halasztani. Az átvizsgálás, szükség esetén megtörténhetik már 9 (R.) fok melegben is.

Ha az átvizsgáláskor azt tapasztaljuk, hogy a család meganyátlanodott: azonnal egyesiteni kell más családdal, vagy tartalék-anyával meganyásitni. Az anyátlan családot semmi szin alatt nem szabad türni a méhesben, mert rablás támad, minek a káros következményei elmaradhatlanok.

Gyakori eset, hogy a baj oka *vérhas*. Semmit sem könnyebb felismerni, mint ezt a betegséget, A lépek vöröses-barna ürülékkel vannak beronditva s a röpdeszkán, a kas oldalán is ott látjuk a

nyomát. A mint a kaptárt kinyitjuk, vagy a kasat megemeljük, már a kellemetlen szag elárulja a baj jelenlétét. Az ilyen családban sok a lehullott méh és azok is be vannak ronditva. E baj esetén szintén halaszthatatlan a segitség, minek egyetlen czélszerü módja, hogy ingó szerkezetü kasnál adjunk friss lép-épitményt, megfelelő mézzel. Jó szolgálatot tesz, ha kevés *kreolinnal* vegyitik, $^1/_3$-résznyi vizzel higitott mézet adunk lépre öntve és meleg állapotban. Paraszt kasnál ugyanezt az eljárást ajánlom. Egy gramm kreolin elég két deczíliter higitott mézhez. Paraszt kasnál új épitményt nem adhatunk, ezért ott az összeronditott üres lépeket minél jobban meg kell metszeni.

Még a rendes átvizsgálás előtt ki kell takaritanunk a kaptárból, kasokból a télen elhullott méheket és egyéb hulladékot.

A rendes átvizsgálás legtöbb helyen áprilban szokott ugyan megtörténni, azonban, ha még márcziusban végezhetjük, csak előnyére van a családnak. Ez pedig megtörténhetik, ha legalába 14 fok (R.) meleg van. Zárt méhesben még 12 fok melegnél is. Átvizsgáláskor ugy rendezzük a család épitményét, hogy aztán később ne kelljen bolygatnunk; vagyis: lássuk el annyi munkás méh sejtü üres léppel, szükség esetén mézzel is, a mennyi egy jó időre elég. Méz hiányában, a szükségből való etetéssel segitünk a bajon. Szükségből etetésnél nagyobb adagban adjuk a mézet, $^1/_3$—$^1/_4$ vizzel higitva. A haszonravaló etetés aprilisi teendő lesz.

Azt se feledje a méhész, hogy márcziusban rendesen fogyatékán van a méh-kenyér s hogy ekkor a szabad természetben vagy épen nem, vagy elégtelen mennyiséget találnak a méhek, annak hiánya miatt pedig a család visszamarad.

Ezen a hiányon segithetünk a *liszt-etetéssel.*

Már többször emlitve volt e lapokban is a liszt-etetés előnye. En egyetlen évben sem mulasztom el s ugyanezt ajánlom minden méhésztársamnak. Kora tavaszon egy kevés liszt többet segit, mint a méz. Akgassuk ki a méhes elé, esőtől ment helyre, finom, kissé (zsemlepirosra) megpörkölt liszttel behintett lépeket. Erre a czélra kitünő szolgálatot tesz a herelép. Öröm nézni, hogy mily szaporán rakják meg a méhek kis kosárkáikat liszttel s a melyiknek sürgős a munkája, belefetreng a lisztbe, egészen fehéren kerül be a kasba, hol aztán szépen raktározzák a szapora zsákmányt. Még kedvesebb a csemege, ha egy kevés paprikát is keverünk a liszt közé.

BCU IASI / Central University Library Iasi

Hogy a főzet tökéletes legyen, *sóról* se feledkezzünk meg. Ki nem tapasztalta, hogy a gérás helyeket és azokat, a hol ammoniak tartalmu anyagok vannak, kiváltképen tavaszszal, nagyon sürün látogatják a méhek. A fiasitás táplálá-ához van szükségük nátrium tartalmu anyagokra. És elég tökéletes a méhek laboratoriuma arra, hogy a sóból és ammoniák tartalmu anyagokból kiszedje azt, a mire szüksége van. Némely vidéken messze kell elmenni a méhnek, hogy megtalálja a sót. Egy kevés sós vizzel sok munkától kiméljük meg munkásainkat s bőven visszafizetik gondoskodásunkat azzal, hogy a megtakaritott időt háztartásuk rendezésére, gyarapitására forditják.

Nálam a méhes előtt van márczius, április havában a liszt, sós viz és friss kutviz; utóbbiak vályukban, apréra vagdalt hulladék dugókkal behintve a viz felületét, hogy a méhek bele ne fuljanak. A vizes edényeket mindaddig ott hagyom, mig a fiasitásban tart.

Még van a kezdő méhészekhez egy tanácsom. Az, hogy a ki méhet akar vásárolni, az márczius vagy április hóban tegye, miután a tisztulási kiröpülés megtörtént. Most legkönnyebben tisztában lehet a méhész a felől, hogy mit vásárol. A paraszt kasnál is könnyebb az átvizsgálás. Önként következik, hogy annak *alkalmas* időben kell történni. A paraszt kasból kaptárba való áttelepités is most legkönnyebb, mert a lépek üresek és a keretekbe bevágás gyorsan és minden nehézség nélkül megtörténhetik; fekete épitményü családot ne vásároljunk, valamint olyat se, a melynek girbe-görbe, szabálytalan az épitménye.

Nem tudom eléggé ajánlani, hogy mielőtt méhet vásároltunk volna, alaposan járjon végére a méhész, hogy vajjon azon a vidéken, a honnan a méhet vásárolni szándékozik, nem volt-e ragadós méhbetegség, mely esetben onnan semmi szin alatt méhet ne vásároljon. A jótállást minden esetben tanácsos kikötni.

J. Juhos Márton

Vegyesek.

— ***A milleniumi méhészeti kiállitás.*** Már csak rövid idő választ el attól a nagy naptól, melyen az ezredéves országos kiállitás meg fog nyilni. A kik a kiállitásra bejelentettek, használják föl ezt az időt arra, hogy készitsék elé a kiállitási tárgyakat, hogy azok a

BCU Cluj / Central University Library Cluj

kitüzött határidőre pontosan felküldhetők legyenek. A tárgyak felküldése márczius 15-től ápril 15-ig kell, hogy megtörténjék, a minden bejelentőnek megküldött, de lapunk jelen számában is közölt tájékoztató utmutatása szerint. Meg vagyunk győződve, hogy a bejelentések megtételénél, a hazafias czél lebegett az illetők szeme előtt s igy felesleges, hogy most figyelmeztessük az illetőket a bejelentett kiállitási tárgyak felküldésére. Ismételjük, hogy a méhészeti csoportban kiállitók *semmi térdijt sem fizetnek.* A vasuti szállitásnál 25% kedvezmény biztosittatott, mire nézve külön igazolvány nem szükséges, mert a mérsékelt díj melletti szállitás iránt külön intézkedés tétetett.

— ***A kiállitási tárgyak felküldése, csomagolása.*** Lapunk jelen számában közöljük a kiállitási igazgatóság részéről kiadott »tájékoztatót«. Ezzel kapcsolatosan tudomására adjuk a bejelentőknek, hogy egyesületünk elnöksége előterjesztése következtében az igazgatóság arról értesiti egyletünket, hogy több kiállitó, tárgyát egy ládába is csomagolhatja, de akként elkülönitve, hogy a kicsomagolásnál rögtön eldönthető legyen, hogy az egyes tárgyak melyik kiállitó neve alatt állitandók ki, továbbá: minden kiállitó részére külön árjegyzék helyeztessék a ládába.

— ***A „Méh és Világa"*** II. kötete megjelenése idejéről többfelől intéztek kérdést egyletünk elnökségéhez. Értesitjük az érdeklődőket, hogy a munka második kötete már csaknem teljesen rendezve van sajtó alá és igy, az ezredéves kiállitáson mind a két kötet hirdetni fogja a magyar méhészet dicsőségét.

— ***Magyarország méhészete történetéből.*** Egyletünknek, a Magyarország méhészete történetéhez szükséges adatok összegyüjtése iránti törekvése már eddig is szép eredményre vezetett. Egy igen érdekes adatot küldött a bártfai polgármester, az ottani városi levéltárból, mely azt bizonyitja, hogy már a 17-ik században tudták, hogy a méhek lefüstölésével a gyümölcsöző tőke vész el s több helyen a méhek elpusztitását szigoru rendelettel igyekeztek megakadályozni. A közlött adat szerint 1569-ben, Bártfa külvárosában lakó Mutteranna nevü polgárnőt »máglyán élve égették el« azért, mert egy köpü méheit megsemmisitette és a köpüből a mézet kivette.

— ***A „M. Közlöny" és a külföld.*** Lapunkat a külföld is kezdi figyelemmel kisérni. Az olasz »Agricoltore« czimü szaklap februáriusi

PCI Library © Central European University, Budapest

számában *Dubini* A. dr. ismerteti *Bálint* Sándor dr. kiváló tudósunknak a »M. Közlöny« mult évi áprilisi számában megjelent, a »méhek életéről« czimü czikkéből, a méhtetvekre vonatkozó részt, melyben Bálint kézzelfoghatólag bebizonyitotta, hogy a méhtetü a méh asztaltársa s ezzel, ebben a kérdésben eddig uralkodott homályt eloszlatta.

— ***Chloroformal elkábitott méhek.*** Az »Imkerschule« közlése szerint Korndörfer, mittelbachi gyógyszerész méhész, a méhek elkábitására és a felzúdult családok csilapitására *chloroformot* használ. Nehány évvel ezelőtt Dr. *Máthé* D. kolozsvári orvos közreműködése mellett egyletünk telepén is tettünk kisérleteket ugy a chloroformal, valamint a hatásában ahhoz hasonló *kéjgázzal* (Lustgas). Mind a kettőtől elkábultak a méhek és mint csillapitó szerek is hatásosoknak bizonyultak, de ugyanazon család a harmadik, negyedik kisérlet után népességében feltünően megapadt. Ez a körülmény azt bizonyitja, hogy eme kábitó szerek *ártanak* a méhnek. E mellett mindkét szer alkalmazása nemcsak kezelési nehézségekkel jár, hanem költséges is.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— ***Nem akar jegeczesedni a méz.*** A »L'Apiculteur« a miatt panaszol, hogy a mult évi méz (Francziaországban) nem akar jegeczedni. A tavalyi méz folyékony maradt, a mi ott ritkán szokott ott megtörténni. Ennek okát, a közlő, mult évi nedves időjárásra vezeti vissza, mert, tudvalevőleg a méz hygroskopikus s e tulajdonságánál fogva annyi vizet vont magába a légköri nedvességből, hogy a miatt folyékony maradt.

— ***Hogyan lehet gond nélkül megélni?*** Ennek a nehéz problémának a megoldása csak a nagy tőkék szerencsés tulajdonosainak nem okoz fejtörést. Most azonban megnyilt az út a szegény ember előtt is. Megmutatta pedig azt *Rónay* Lajos szőllős-gyoroki méhész, a ki hirdeti, hogy »gond nélkül« megélhet, a ki megvásárolja az ő »szabadalmazott« méhkaptárat, a mely darabonként 20—30 frt jövedelmet ad évente; a kaptár pedig csak potom 5 frt 50 kr. Hát ezek a csodakaptárak bizonyosan *magunktól mézelnek*, nem kell azokba méh sem, mert nem a méhész szorgalma és értelmes munkája hozza meg a jövedelmet, hanem maga a kas. Jó lesz azonban előbb meggyőződni, ha vajjon ez a kaptár csakugyan oly annyira páratlan, mint a minő páratlan annak reklamja.

Szerkesztésért felelős: **Bodor László.**

Budapest fő- és székváros hatóságának elszállásolási irodájához

Budapesten,
(IV., Rózsatér 7. szám.)

Kérek részemre 1896-ik évi . . . . . hó . . . tól 1896-ik évi . . . . . hó . . . napjáig használandó szobát . . . . . fekvő helyet $\frac{\text{földszinten}}{\text{. . . . emeleten}}$ naponkinti . . . frt . . . krajczár árban biztositani.

A 30 kr. megrendelési díjt $\frac{\text{postabélyegekben}}{\text{postautalvánnyal}}$ küldöm.

. . . . . 896 . . . . . hó . . .

a lakást megrendelő *neve, állása.*

tartózkodási hely, *utolsó posta.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Kötelező nyilatkozat.

A fentebbi sorokban megrendelt szoba bérét még azon esetben is kötelezem magam megfizetni, ha azt a megjelölt időben el nem foglalhatnám.

Kelt . . . . . 896 . . . . . hó . . .

. . . . . .
tanu.

. . . . . .
méhész-egyleti tag aláirása.

. . . . . .
tanu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj